

mgr inż. arch. Joanna Pętkowska

„Freehand Drawing in the Architectural and Urban Design Process”

(„Rysunek odręczny w architektonicznym i urbanistycznym procesie projektowym”)

STRESZCZENIE

Trwająca dyskusja na temat wykorzystania rysunku odręcznego w pracy architekta i urbanisty odbywa się w kontekście przemian technologicznych. Liczne publikacje w tym temacie stanowią przede wszystkim badania teoretyczne, bazują również na wywiadach i eksperymentach. Istnieje jednakże luka badawcza polegająca na braku opracowań opisujących aktualne wykorzystanie rysunku odręcznego na przykładzie rzeczywistego projektu.

Mając na uwadze tę lukę postanowiono przeprowadzić badania z użyciem obserwacji uczestniczącej. Stało się to możliwe z uwagi na metodę projektową (warsztat charrette) wykorzystywaną przez biuro, które zgodziło się na opis zleconego mu projektu w Chicago. Charrette pozwala na zebranie członków procesu projektowego na obszarze opracowania, ułatwienie dialogu i dojścia do koncepcji satysfakcjonującej wszystkie strony.

Cel pracy stanowi zbadanie tych cech rysunku odręcznego, jakie decydują o jego obecnym znaczeniu w projektowaniu architektonicznym i urbanistycznym.

Charrette stanowi specyficzną metodę projektowania, lecz zachodzące w jego trakcie procesy myślowe i komunikacyjne są podobne do tych mających miejsce podczas konwencjonalnego projektowania koncepcyjnego w biurze projektowym. Rysunki z warsztatu w Chicago zostały przeanalizowane i skategoryzowane dla celów dysertacji. Nadane im kategorie wskazują na różne właściwości i funkcje: 1) szybki zapis informacji jeszcze przed projektowaniem („notatka szkicowa”), 2) nadanie idei materialnej formy („szkic ideowy”), 3) dyskusję nad rozwiązaniem projektowym („szkic komunikujący”) w celu przekształcenia pierwszych myśli w zaawansowane rozwiązanie („szkic koncepcyjny”), odnajdywanie błędów i ich korygowanie („szkic korygujący”) oraz prezentację „finalnych rysunków koncepcyjnych” interesariuszom i szerszemu gronu odbiorców.

Wyniki potwierdzają, iż pomimo przemian technologicznych rysunek odręczny posiada cenne właściwości, szczególnie widoczne w edukacji studentów architektury i urbanistyki, w fazie koncepcyjnej projektowania oraz podczas warsztatów projektowych. Rozprawa wykazała, iż wykorzystanie rysunku w niektórych aspektach projektowania ulega ograniczeniu, ale z kolei w innych – rozwinięciu. Badania pozwoliły na ustalenie najważniejszej cechy rysunku odręcznego, decydującej o wymiarze jego współczesnego wykorzystania. Jest nią wieloznaczność, wynikła właśnie z „odręczności” tego narzędzia.

Słowa kluczowe: rysunek, narzędzia projektowe, charrette, proces projektowy